



Työelämän tutkimuksen näkökulma hyvinvointivaltion tulevaisuuteen

Anna-Maija Lehto
Tilastokeskus

Top Ten Futures VII -seminaari 27.10.2006
Tulevaisuuden tutkimuksen seura



Esityksen rakenne

- Työelämän kehityksestä n. 20-30 vuoden aikana, hyvinvointivaltio-näkökulma
- Mitä tapahtuu, jos kehitys jatkuu tällaisena, millaisia uhkia on olemassa?
- Millaiset asiat vaikuttavat myönteisesti hyvinvointivaltion ja sen työelämän kehitykseen?
- Top Ten Futures lista uhkista ja mahdollisuuksista.



Suomalaisen työelämän muutostekijöitä

- Teknologinen kehitys
- Talouden kansainvälistyminen, kilpailun lisääntyminen
- Hyvinvointivaltio, sen rahoituksen epävakautuminen



Työolojen muutoksia

- Myönteisiä asioita kehityksessä vuodesta 1977
 - kehittymismahdollisuudet työssä
 - työhön sitoutuminen, oman työn arvostus
 - työn monipuolisuus
 - vaikutusmahdollisuudet
- Kielteisiä asioita
 - kiireen haittaavuus
 - työhön liittyvät pelot ja epävarmuudet, väkivallan uhka
 - ristiriidat työpaikalla, työpaikkakiusaaminen
 - tuen vähentyminen
 - muutoksia koskevan tiedon vähentyminen
 - psyykkisten ja somaattisten oireiden kasvu, univaikeudet



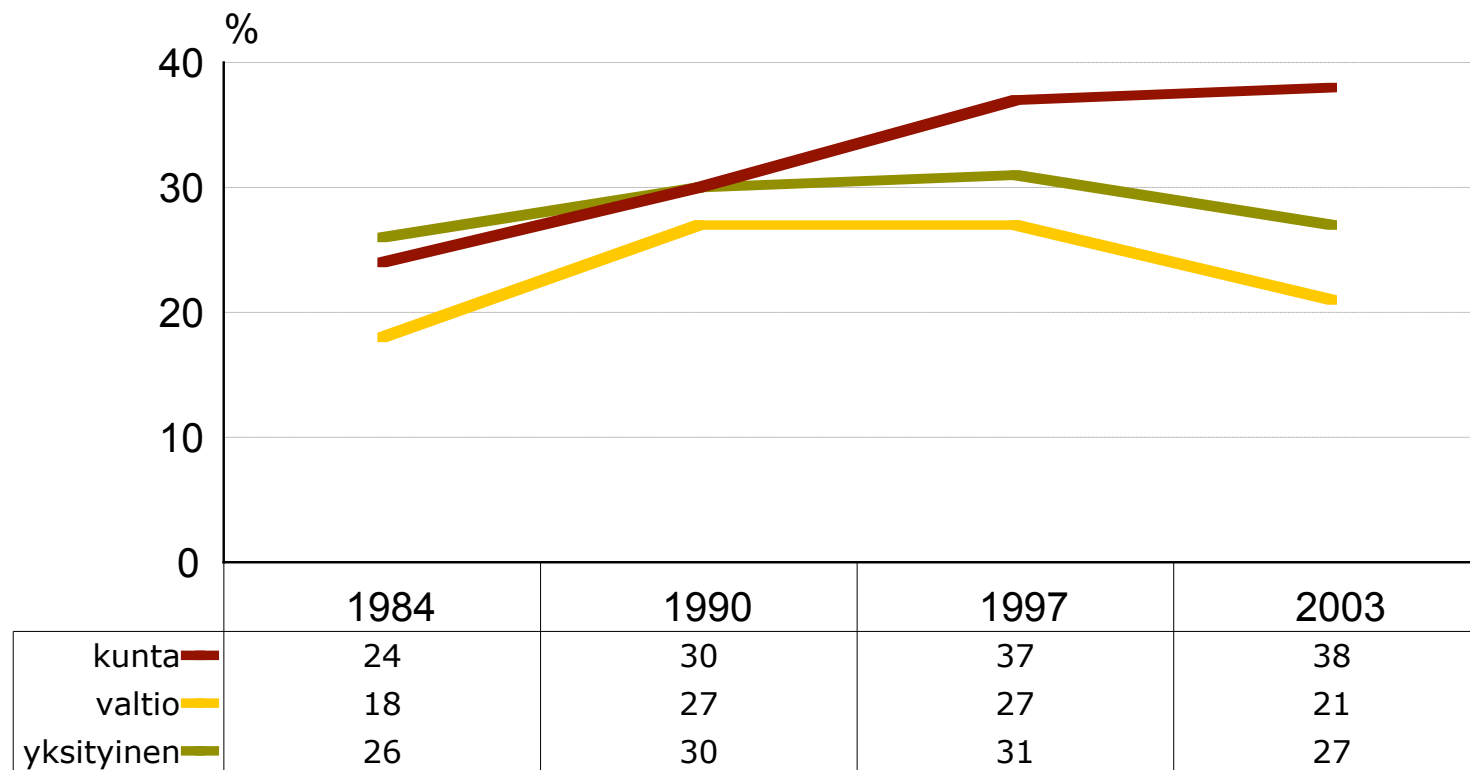
Hv-valuation näkökulma:

- Julkisella sektorilla huomattavia työssä jaksamisen ongelmia, henkilöstöä on liian vähän
- Kuitenkin juuri ilmestynyt NRP (National Reform Programme for Employment) korostaa valtion tuottavuusohjelmaa ja kuntauudistusta, eli julkisen sektorin resurssien pienentämistä.



Kiireen haittaavuus työnantajan mukaan

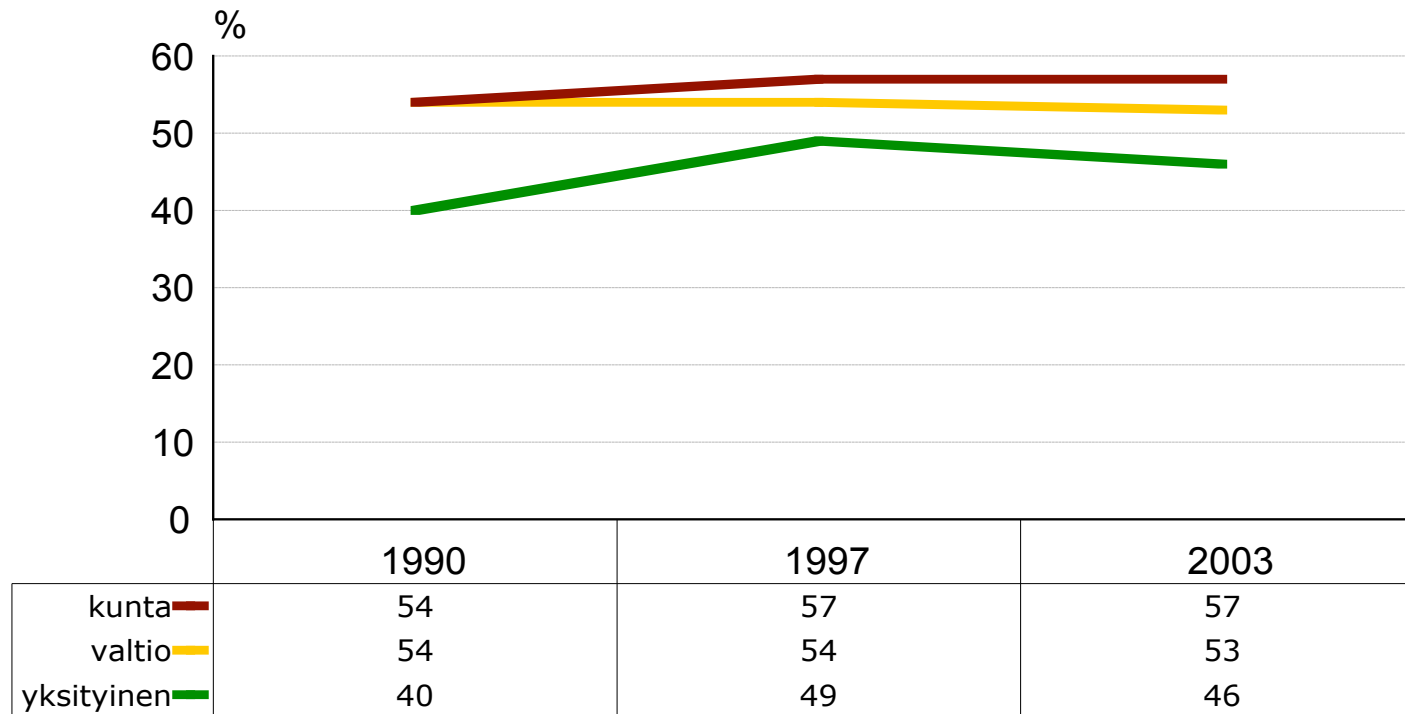
Haittaa erittäin tai melko paljon, Työolotutkimukset 1984 - 2003





Työpaikalla on liian vähän henkilöstä työtehtäviin nähden 1990-2003

Samaa mieltä olevien osuudet, Työolotutkimukset 1990 - 2003





Mitä tapahtuu, jos kehitys jatkuu tällaisena?

- Jos sama supistuslinja jatkuu, ongelmat lisääntyvät: palveluja ei voida toteuttaa, työolot heikkenevät entisestään.
- Yksityistäminen tuskin on ratkaisu, sillä voittoja pyritään aina saamaan työtä tehostamalla. Seurauksena on entistä niukemmat resurssit, pienemmät palkat, pätkätyöt, lisää uupumista.
- Nyt suunniteltu pelkkää resurssien karsimista ja teknologian tehokkaampaa hyväksikäyttöä. Hv-palveluja ei voida siirtää tietokoneilla tehtäviksi.



Mikä voisi vaikuttaa myönteisesti?

- Tuottavuustalkoot kohdistetaan sen miettimiseen, miten osaavaa työvoimaa voitaisiin paremmin hyödyntää.
- Ei luoda enempää halpatöitä
- Luovutaan aikeista yksilölliseen palkkaukseen tulostittauksineen julkisella sektorilla
- Mietitään järkeviä yhdessä työskentelyn malleja
- Luodaan turvallisia työsuhteita ja luovutaan perusteettomista päätöksistä
- Turvataan julkisin varoin hyvinvointipalvelujen resurssit



Top Ten -lista hyvinvointivaltion työelämästä

Uhkia

- 1) Hyvinvointipalvelut ja niissä työskentelevien työolot heikkenevät
- 2) Työsuhteiden epävarmuus lisääntyy
- 3) Palkkaerot kasvavat (julkinen-yksityinen, miehet-naiset)
- 4) Kiire, ylipitkät työajat lisääntyvät, työn ja vapaa-ajan rajat hämärtyvät
- 5) Sosiaaliset suhteet ja työtoverituki heikkenevät



Top Ten -lista hyvinvointivaltion työelämästä

Mahdollisuuksia

- 6) Hyvä, sitoutunut ja koulutettu työvoima voitaisiin käyttää paremmin hyödyksi
- 7) Talouskasvulle hyvät edellytykset (kilpailukyky, tuottavuus)
- 8) Hyvinvointipalveluilla hyvä perusta, mistä kehittää (koulutus, päivähoito, terveys ym.)
- 9) Euroopan unionissa arvostetaan talouden ja sosiaalisen yhdistämistä
- 10) Joustoturva (Flexicurity) -ajattelu oikein tulkittuna hyvä lähtökohta



Työolotutkimuksesta viimeksi julkaistua:

- Anna-Maija Lehto & Hanna Sutela (2004) Uhkia ja mahdollisuuksia. Työolotutkimusten tuloksia 1977-2003. Tilastokeskus.
- Anna-Maija Lehto & Hanna Sutela (2005) Threats and Opportunities. Findings of Finnish Quality of Work Life Surveys 1977-2003. Statistics Finland.
- Anna-Maija Lehto, Hanna Sutela, Arto Miettinen (toim. 2006) Kaikilla mausteilla. Artikkeleita työolotutkimuksesta. Tilastokeskus. Tutkimuksia 244.